

Inv. nr. 18a/2022 & 18b/2022

DOLK (KRIS) AF GULDINDLAGT STÅL MED GREB AF
FLODHESTETAND OG DIAMANTINDLAGT GULD SAMT MED SKEDE
AF TRÆ OG SUASA-METAL

INDONESIEN, SUMATRA; 19. ÅRHUNDREDES 1. TREDJEDEL

L (SAMLET): 49,5 CM; L (DOLK): 47

Dette skulpturelle våben kaldes en *kris* (eller *keris*), og var det foretrukne sidevåben for mænd i bl.a. Malaysia, Indonesien og Filippinerne op til moderne tid.¹

Dolkegrebet er formet som en stiliseret menneske- eller dyrefigur med et spidst, fugleagtigt hoved. Figuren kaldes *Java Demam* (den feberramte javaneser) men associeres også med fuglevæsnet Garuda fra den hinduistiske mytologi.² Selve grebsformen er meget udbredt, men de minutøse reliefudskæringer med krøller og blomster samt den diamantindlagte guldbøsning, der skiller greb og klinge, er karakteristiske for Sumatra.³

Den flammeformede klinge er smedet sammen af flere stålstænger, som er foldet igen og igen, hvorfor overfladen changerer i mørkere og

lysere toner. Klingen er desuden dekoreret med indlagt guld, og da udsmykningen på en *kris* ifølge traditionen skulle afspejle bærerens sociale position, må den have tilhørt et medlem af eliten.⁴

Foruden at være en statusmarkør tillagdes *kris*'en også talismaniske kræfter, og de guldindlagte symboler og inskriptioner, som pryder begge klingens sider, har nok til formål at styrke sådanne egenskaber. De arabiske inskriptioner består hovedsagligt af korancitater. Indledningsvis er Koranens *sura* 112 citeret i sin fulde længde. Denne *sura*, som beskriver Guds evige og udelelige natur, blev tillagt stærke, beskyttende kræfter overalt i den islamiske verden. Tekstens bogstaver er desuden skrevet separat og uden de sammenføjninger, der er normale i arabisk skrift, hvilket skulle forøge inskriptionens talismaniske virkning.⁵

Skeden (18b/2022) har et karakteristisk skulpturelt mundstykke af træ, mens selve foderalet er af *suasa* – en legering af guld og kobber, som har et svagt rosa skær.

- ¹ Edward Frey: *The Kris: mystic weapon of the Malay world*, 3. udg., Kuala Lumpur 2010, s. 17.
- ² Lucien de Guise (red.): *The message and the monsoon: Islamic art of Southeast Asia from the Collection of the Islamic Arts Museum Malaysia*, Kuala Lumpur 2005, s. 158.
- ³ Robert Hales: *Islamic and Oriental arms and armour: a lifetime's passion*, London 2013, kat. 301.
- ⁴ Edward Frey: *The Kris: mystic weapon of the Malay world*, 3. udg., Kuala Lumpur 2010, s. 21-22.
- ⁵ Liana Saif: "Amulets, Magic and Talismans" i Finbarr Barry Flood og Gülru Necipoglu (red.) *A Companion to Islamic art and architecture*, Blackwell Companions to art history, Hoboken 2017, s. 521-556.

Publiceret i:

a

Joachim Meyer, Rasmus Bech Olsen og Peter Wandel: *Mere end ord: kalligrafi fra den islamiske verden*, Davids Samling, København 2024, kat. 124, s. 298-299;